

Seurakunnan juutalainen sydän

Osa 14

Monta tietä saman Jumalan luo?

Edellä olemme tarkastelleet juutalaisten oppineiden luomaa Jeesus-kuvaa, joka sopi juutalaiseen uskontoperinteeseen olematta loukkaukseksi. Kristinusko opettaa pelastuksen olevan mahdollinen vain Jeesuksen kautta. Se sulkee jokaisen juutalaisen ja pakanan, joka ei usko Jeesuksen jumaluuteen, ulkopuolelle pelastuksen. Tätä käsitystä vastaan juutalaisuudessa on näkemys, että juutalaisen ja pakanakristityn tie Jumalan yhteyteen onkin erilainen. Käsityksen perinteet juontavat jo 1100-luvulle, jolloin kuuluisa juutalainen oppinut Maimonides käsitteli asiaa. Hän päätyi siihen, että kristinusko on Jumalan tie valmistamaan pakanoita tulevan Messiaan tulolle. Koska Maimonides eli islamin vallan vaikutuspiirissä, hänen näkemyksensä myös islamista oli samankaltainen. Näin voitaisiin kaikki kolme uskontoa: juutalaisuus, kristinusko ja islamilaisuus hyväksyä teiksi saman Jumalan luo. Samalla ne valmistaisivat uskovia Jumalan valtakunnan tulolle. Tämä ajatus ei ole hävinnyt tänäkään päivänä: Jumala ei ole vielä toteuttanut lopullista tahtoaan maan päällä, eikä Hän ole vielä tullut ensimmäistäkään kertaa. Historiallinen Jeesus oli vain ihminen, profeetta kuten Muhammed.

Langenneessa kristikunnassa on niitä, jotka ovat valmiit hyväksymään tämän käsityksen. Heidän mukaansa rauha maailmaan tulee, kun nämä uskonnot oppivat elämään sovussa toistensa kanssa, arvostaen toinen toistaan jumalallisena ilmoituksena. Kun lopulta heidän odottamansa

messias saapuu, hän palkitsee kaikkien kolmen uskonnon vilpittömät noudattajat. Evankeliointi on siis väärin ja tarpeetonta. Se on loukkaus toisen uskonvakuumusta, häntä itseään ja hänen kansallista identiteettiään vastaan.

Lunastuksen tähti

Franz Rosenzweig (1886–1929), oli juutalainen ajattelija. Hänen kirjaansa ”The Star of Redemption” (Lunastuksen tähti) perustuu osittain nykyinen pyrkimys kumota kristillinen näkemys yhdestä ainoasta pelastuksen tiestä: Jeesuksesta. Rosenzweig syntyi Saksassa ja kasvoi kodissa, jossa häntä ei kovinkaan kiinteästi ohjattu juutalaisuuteen. Vanhempien sijasta eräs hänen vanhempi sukulaisensa loi myönteistä kuvaa juutalaisesta perinteestä nuorelle opiskelijalle. Opiskellessaan Leipzigin yliopistossa, Rosenzweig kävi usein keskusteluita kristinuskon ja juutalaisuuden

suhteista kristinuskoon kääntyneen serkkunsa kanssa. Rosenzweigiin nämä keskustelut vaikuttivat syvästi ja hän aikoi jo tunnustautua kasteen kautta kristityksi. Hänellä oli kuitenkin eräs ehto: Hän ei kokenut oikeaksi liittyä kirkkoon unohtaen olevansa juutalainen. Hän halusi tulla liitettyksi juutalaisena, kuten seurakunnan ensimmäiset juutalaisuskovat. Ei jonakin vieraana pakana. Tässä hänellä oli oikea näkemys kristinuskon juutalaisesta perustasta. Ennen kuin Rosenzweig ehti tehdä lopullisen valintansa, hän osallistui Rosh Hashanah (juut. uusi vuosi) seremonioihin Kasselin synagogassa. Kymmenen päivän päästä pidettävään Jom Kipur (suuri sovituspäivä) jumalanpalvelukseen hän osallistui Berliinissä pienessä ortodoksisjuutalaisten synagogassa. Oman kertomuksensa mukaan Rosenzweig koki tällöin ”sisäisen muuttumisen”. Se teki hänestä juutalaisuuden puolustajan. Hänen vakaumuksekseni tuli, että juutalaiset eivät tarvitse välittäjää – kuten kristityt – voidakseen käydä Jumalan eteen.

Kaksi tietä, kaksi liittoa

Rosenzweig alkoi kirjoittaa kirjaansa ensimmäisen maailmansodan aikoihin. Hänen vakaumuksensa voidaan kiteyttää seuraaviin tiivistelmiin:

- Kristillisyyden tuntee juutalaisen Jumalan, ei niinkään Jumalana, kuin Jeesuksen Kristuksen Isänä. Kristityille Jeesus on ”Herra”, koska Hän on tie Isän luo. Maailman loppuun asti Jeesus on seurakuntansa Herra, joka lopulta alistetaan Isän alamaisuuteen. Pakanamaailmalle Jeesus ja Hänen seurakuntansa, kirkkonsa merkitsee



”Lunastuksen Tähti”, vas. saksankiel. alkuperäinen versio

sitä, ettei kukaan voi tulla Isän tykö paitsi Hänen kauttaan.

- Juutalaiselle asia on erilainen. Hän on jo yhteydessä Isään kansan (Israelin) kautta. Isä on valinnut kansan ja tehnyt sen kanssa Siinailta liiton. Juutalainen ei tarvitse välittäjää, jollainen Jeesus on pakanoilta. Juutalaisen uskonnon, jossa kansa on pääosassa, noudattaminen on juutalaiselle tie Isän luo.
- Viimein Kristuskin lakkaa olemasta Herra ja Israel valittu, kun lopulta Jumala on yksi ja kaikki kaikissa. Siihen asti Israelin kansa, tunnustamalla uskonsa ja syntinsä sekä toimimalla kutsumuksensa mukaan, on merkki tulevasta. Se on papisto todistaen Pyhästä Jumalasta ja Hänen laistaan.
- Juutalaisuus on Elämä – kristinusko on Tie.
- Juutalaisuus on aurinko – kristinusko on sen säteet.
- Juutalaisuus on lunastuksen tähti.

Kristillinen hyväksyntä

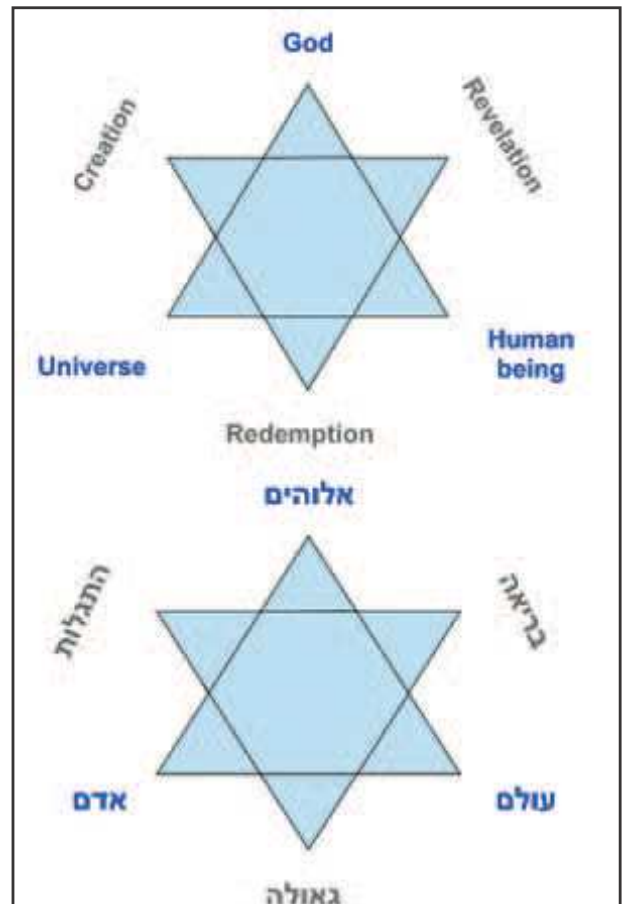
Siinain liitolla ja Jeesuksella olisi siis ikään kuin sama, pelastava merkitys, riippuen mihin kansanryhmään ihminen sattuu syntymään. Aiemmin olemme tarkastelleet kristinuskon raamatullista lähtökohdtaa. Sen pohjalta on selvää ettei ko. näkemys voi soveltua Raamatun opetukseen Jumalan tahdosta ihmiskuntaa kohtaan. Kyse ei ole mistään muusta kuin itse Sanasta: Jeesuksesta ja Hänen merkityksensä maailmalle. Rosenzweigin näkemykset ovat saavuttaneet ymmärrystä myös kristillisissä piireissä. Eräät kristityt näkevät rosenzweigiläisen käsityksen olevan läpimurto kristittyjen ja juutalaisten vuoropuhelulle. Toiset kristityt teologit ovat nähneet kahden liiton teologiassa myönteistä, koska se tunnustaa kristittyjen lähetystehtävän (pois lukien juutalaiset) maailmassa. Mm. Yhdysvalloissa on paljon käyty keskustelua Rosenzweigin näkemyksen pohjalta. Kahden liiton teologiaa ei aina sellaisenaan ole hyväksytty kristillisiin katsantokantoihin, mutta sen vaikutus on ollut ja on olemassa.

Kahden liiton teologia on saanut vahvan kannattajakunnan maailman liberaali-teologiapiireissä. Mutta mikä on merkittävää ja aiheuttaa huolestumista on, että myös aiemmin selkeästi Raamatulle us-

kolliset kristilliset yhteisöt ovat omaksuneet näitä näkemyksiä. Ne eivät enää ole vieraita evankelisessa kristillisyydessäkään. On selvää, että Rosenzweigin, Buberin ym. näkemykset on tarkoitettu horjuttamaan Jeesuksen seuraajilleen antamaa lähetystehtävää. Ensimmäinen ja tärkein tehtävä on julistaa pelastusta Jeesuksessa Kristuksessa. Jos emme tunnusta evankeliumin julistamisen ensisijaisuutta, vieläpä ensin juutalaisille kuten Jumala Sanassaan ohjaa, on vaarana, että joudumme Kristus-ruumiin ulkopuolelle. Jeesuksen merkityksen peittäminen tai kieltäminen juutalaisten ja pakanoiden edessä on myös Hänen kieltämisensä Isän edessä. Moni Israel-ystävyyjärjestö maailmalla painottaa solidaarisuutta Israelin valtiota ja kansaa kohtaan samalla kun asiallinen Jeesuksesta todistaminen juutalaisille jää vähemmälle huomiolle tai sivuutetaan kokonaan.

Evankeliumin ainutkertaisuutta pyritään kieltämään erilaisin verukkein. Näitä ovat mm:

- Koska juutalaiset pelastuvat kerran kansana evankeliumia ei nyt tarvita. Riittää humanitäärinen ja poliittinen ystävyys. Se on tälle ajalle kuuluva kristityn todistus uskostaan.
- Koska he ovat kärsineet kristillisenä esiintyvän maailman puolelta niin paljon vainoa (erikoisesti holocaust), meillä ei ole oikeutta loukata heidän vakaumustaan puhumalla Jeesuksesta ja kristinuskosta.
- Jumala itse hoitaa lopulta kansan pelastumisen. Edellytyksenä on, että he kokoontuvat maahansa. Meidän tulee vain myötäellä ja tuoda heidät Israeliin, ei evankelioida.
- Ystävä ei tee mitään mikä loukkaa toista. Koska evankeliumi koetaan loukkauksena, ei todisteta Jeesuksesta.



Rosenzweigin kaavio "lunastuksen tähestä".

Kaikkia em. perusteita on viime vuosikymmeninä esitetty myös Suomessa. Tästä, ehkä inhimillisesti miellyttävämmästä, mutta Raamatulle vieraammasta suuntauksesta poiketen, on toki niin meillä kuin muuallakin paljon myös sitä toimintaa, joka avoimesti tunnustaa pitäytyvänsä evankeliumin periaatteissa.

Minne kuuluvat messiaaniset juutalaiset?

Kahden liiton teologiassa ei ole sijaa messiaanille juutalaisille. He ovat kummajainen, jotka eivät oikein sovellu kumpaankaan ryhmään. Eivät juutalaisiin eivätkä kristittyihin. Näemme, että kyseessä on sama taistelu Jumalan seurakunnan ja Hänen Sanansa hämmentämiseksi, kuin aikaisempina vuosisatoina. Osa kristityistä on selkeästi omaksunut kahden liiton periaatteet. He katsovat Jeesukseen uskovien juutalaisten assimiloituneen kristilliseen uskontoon – pois juutalaisuudesta. Paavali ja muut Jeesukseen uskovat juutalaiset todistavat: "Minä olen juutalainen" (Apt. 22:3). VT ja UT vahvistavat heidän



Raamatun opiskelua messiaanisisessa srk:ssa.

todistuksensa oikeaksi. Juutalaisen uskonnon edustajat antavat ymmärtää, että messiaanisten juutalaisten hyväksyntä kristillisessä seurakunnassa voi vaikeuttaa juutalaisten ja kristittyjen suhteita muilla tasoilla. Olemme Raamatun ja historian valossa katselleet juutalaisuuden ja kristinuskon taustaa. Meidän on selkeästi tunnustettava messiaanisten juutalaisten asema seurakunnassa. Todellisen Israelin ystävän näky on Paavalin tavoin huoli kansan ja yksilöiden pelastuksesta, Kansan, jonka eräät kristilliset vaikuttajat opettavat nyt jo olevan toimivassa liitossa Jumalan kanssa. Tämä opetus ei saa tukea Raamatusta. Todellinen Uusi liitto solmitaan vain Jeesuksen kautta – tähän täydelliseen liittoon Vanha liittokin lopulta tähtää.

Kaksi evankeliumia

Viime vuosikymmeninä on enenevässä määrin annettu kahden liiton teologiaa ymmärtäviä lausuntoja. Näitä on tullut sellaistenkin kristillisten yhteisöjen puolelta, joiden ei voi katsoa kuuluvan liberaaliteologian piiriin. Yhdysvalloissa baptistien (Southern Baptist, maan suurin protestanttinen kirkkokunta) piirissä merkittävä pastori George Sheridan lausui jo 1980-luvulla: ”Juutalaiset nyt, kuten aina, vastaanottavat pelastuksen liiton kautta, jonka Jumala teki valitsemalla Aabrahamin,

Mooseksen ja profeetat ... Kantani on, että ei ole tarpeen evankelioida juutalaisia. Meidän tulisi jättää heidät rauhaan jo heidän historiansa tähden” (Glaser, Mishkan 2/89). Yhdysvaltain bresbyteerikirkkokunta tunnettiin ennen aktiivisesta evankelioimistyöstä myös juutalaisia koskien. Heidän julkilausumansa jo vuodelta 1983 mainitsee dokumentin nimeltä: ”Christian and Jews: A Unique Relationship” (Kristityt ja juutalaiset: ainutlaatuisen suhde). Dokumentin laatijoina on käytetty mm. kahta juutalaisuuden asiantuntijaa, joiden oma kanta perustuu kahden liiton teologian opeille. Dokumentin merkitystä korostetaan sanomalla sen olevan perusta entistä paremmille suhteille juutalaisten ja kristittyjen välillä. Mainitaan mm., että koska juutalaiset ovat jo liitossa Jumalan kanssa, tämä tulee ottaa huomioon evankeliumintyössä. Heti tämän toteamisen jälkeen painotetaan kristittyjen vastuuta olla vastaan kaikkea opetusta, joka suhtautuu halveksien juutalaisiin.

Juutalaisten ylenkatsominen on tuomittavaa, mutta onko tarkoitus antaa mielikuvaa, että evankeliumin julistus juutalaisille on heidän ylenkatsomistaan? Dokumenttiin liittyy osa, jossa ko. asiaa on selitetty laajemmin. Tällöin mainitaan selvästi, ettei juutalaisia tule evankelioida, koska

nämä kokevat sen loukkaavaksi ja uhkaksi juutalaisuuden säilymiselle. Lisäksi mainitaan: ”Julistamme Jeesuksen Kristuksen evankeliumia kaikille kansoille sanoin ja teoin Herramme käskyn mukaan. Mutta milloin tahansa puhumme juutalaisille, emme saa unohtaa, että he jo ovat liitossa Jumalan kanssa” (Glaser, Mishkan 2/89).

Dokumentti, joka puhuu hyvin niukasti evankeliumin merkityksestä, haluaa antaa entistä enemmän merkitystä Israelin luvutulle maalle kristillisessä opetuksessa. Israelille on toki luvattu maa, ja se kuuluu juutalaiselle kansalle. Jumala itse on sen luvannut. Mutta maa ei ketään pelasta.

Israelin maan ja politiikan väärä korostaminen johtaa siihen, ettei pelastus ja Jumalan Sanan mukainen opetus Jeesukseen uskovan Israelin merkityksestä saa juurikaan sijaa. Jumalan suunnitelmassa maa ei ole päämäärä, vaan väline. Juutalaiset tarvitsevat oman maan, jossa he nyt ovat. Jumala tulee pitämään huolen siitä, että Israel saa sen alueen, jonka Hän on luvannut sille antaa. Seurakunnan tehtävä on pitää esillä Kristusta. Se on Jumalan antama tehtävä. Hän on itse luvannut huolehtia maa-asiat ja sen Hän tekee.

Kahden liiton teologia on erilainen evankeliumi. Evankeliumi, johon eivät Jeesus ja Pyhä Henki UT:ssa ole antaneet valt uuttusta. Evankeliumi, joka puhuu Isästä mutta ei kuitenkaan tunne Häntä. Sillä Isä ja Poika ja Pyhä Henki ovat yhtä. Kahden liiton teologian tarkoitus on uskotella kristityille, että on olemassa kaksi tietä, kaksi liittoa, kaksi evankeliumia. Toinen pakanoille, toinen juutalaisille. Vaikka tunnustammekin Israelin valinnan ja liiton säilymisen Jumalan kannalta – meidän on todettava, että Israel kansana ei lähtenyt toteuttamaan liittoa. Liitto astuu voimaan vasta, kun kansa vastaanottaa Jeesuksen. Nyt liittoon pääsevät juutalaisen kansan ne yksilöt, jotka ovat ottaneet Jeesuksen vastaan. □

Jatkuu...